

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 21ης Μαρτίου 1996 *

Στην υπόθεση T-230/94,

Frederick Farrugia, κάτοικος Αθηνών (Ελλάς), εκπροσωπούμενος από τον Λίνο Σισιλιάνο, δικηγόρο Αθηνών,

προσφεύγων-ενάγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από την Ana Maria Alves Vieira και, κατά την προφορική διαδικασία, από τον Peter Oliver, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο, αφενός, την ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής της 26ης Απριλίου 1994, με την οποία απορρίφθηκε η υποψηφιότητα του προσφεύγοντος-ενάγοντος για τη χορήγηση υποτροφίας καταρτίσεως στον τομέα της έρευνας, και, αφετέρου, την αποκατάσταση της υλικής ζημίας και την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης τις οποίες ισχυρίζεται ότι υπέστη ο προσφεύγων-ενάγων από την απόφαση αυτή,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους Η. Kirschner, Πρόεδρο, C. W. Bellamy και Α. Καλογερόπουλο, δικαστές,

γραμματέας: Η. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 23ης Νοεμβρίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

- ¹ Ο προσφεύγων-ενάγων (στο εξής: προσφεύγων), πτυχιούχος ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και ειδικευθείς στη χειρουργική, υπέβαλε, με αίτηση της 3ης Φεβρουαρίου 1994 προς τη Γενική Διεύθυνση «Επιστήμη, Έρευνα και Ανάπτυξη» της Επιτροπής (ΓΔ ΧΙΙ), αίτηση για τη χορήγηση υποτροφίας στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής αναπτύξεως (Research training fellowship) στο πλαίσιο παραμονής του στο Ηνωμένο Βασίλειο.

- 2 Κατά το άρθρο 3 των Γενικών Όρων για τη χορήγηση υποτροφιών καταρτίσεως στον τομέα της έρευνας, τους οποίους κατάρτισε η Επιτροπή (ΓΔ XII) σύμφωνα με την απόφαση 92/217/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 1992, για ένα ειδικό πρόγραμμα έρευνας και τεχνολογικής αναπτύξεως στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού και της κινητικότητας (ΕΕ L 107, σ. 1), «για να μπορούν να λάβουν υποτροφία έρευνας, οι υποψήφιοι πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) ιθαγένεια:

ο υποψήφιος πρέπει να είναι υπήκοος κράτους μέλους της Κοινότητας ή συνδεδεμένου κράτους ή φυσικό πρόσωπο διαμένον στην Κοινότητα.

(β) κινητικότητα:

ο υποψήφιος πρέπει να είναι υπήκοος χώρας άλλης από εκείνη στην οποία είναι εγκατεστημένο το εργαστήριο και δεν πρέπει να έχει ασκήσει τη συνήθη δραστηριότητά του στη χώρα αυτή επί χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δύο ετών πριν από την ημερομηνία καταθέσεως της υποψηφιότητας.

(...)

- 3 Με τη συνοδευτική της αιτήσεως υποψηφιότητας επιστολή, ο προσφεύγων διευκρίνισε ότι, μολονότι είχε γεννηθεί στην Ελλάδα όπου και ζούσε, ήταν «Βρετανός πολίτης μη μητροπολιτικού εδάφους» αλλά όχι Βρετανός υπήκοος. Ωστόσο, με έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1994, η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση του προσφεύγοντος και του επέστρεψε τον φάκελο υποψηφιότητάς του με την αιτιολογία ότι ήταν πολίτης της χώρας υποδοχής, ότι, επιπλέον, έλειπαν από τον φάκελό του τα παραρτήματα 6 (D2), 9 και 10-2 (D1.2) που έπρεπε να περιλαμβάνει ο φάκελος (αξιολόγηση του ερευνητικού σχεδίου εκ μέρους του φορέα υποδοχής και βεβαίωση περί του ότι ο υποψήφιος έχει γίνει δεκτός ως ερευνητής), καθώς και ότι το σχέδιό του δεν συνιστούσε ερευνητικό σχέδιο αλλά πρόγραμμα μαθημάτων. Με το ίδιο αυτό έγγραφο, η Επιτροπή γνωστοποίησε στον προσφεύγοντα ότι μπορούσε να υποβάλει εκ νέου υποψηφιότητα.

- 4 Με επιστολή της 7ης Απριλίου 1994, ο προσφεύγων υπέβαλε εκ νέου την υποψηφιότητά του στην Επιτροπή. Με τη νέα αυτή επιστολή, ο προσφεύγων επέστησε την προσοχή της Επιτροπής στο ότι, όπως είχε αναφέρει με την επιστολή που συνόδευε την αίτηση υποψηφιότητας της 3ης Φεβρουαρίου 1994, δεν ήταν Βρετανός υπήκοος αλλά «Βρετανός πολίτης μη μητροπολιτικού εδάφους», ότι, σύμφωνα με τη δήλωση στην οποία προέβη συναφώς το Ηνωμένο Βασίλειο κατά την προσχώρησή του στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, δεν εθεωρείτο Βρετανός υπήκοος και ότι, κατά συνέπεια, δεν ήταν υπήκοος της χώρας υποδοχής (Ηνωμένο Βασίλειο), αντίθετα προς τα αναφερόμενα από την Επιτροπή στο προαναφερθέν έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1994. Ο προσφεύγων επισύναψε στην επιστολή του αντίγραφο της άδειας παραμονής αλλοδαπού, που είχε εκδοθεί από το ελληνικό Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως. Επισύναψε επίσης έγγραφο προερχόμενο από τον φορέα υποδοχής στο Ηνωμένο Βασίλειο (Royal Postgraduate Medical School), το οποίο χαρακτήρισε ως «έγγραφο του φορέα υποδοχής». Κατά τον προσφεύγοντα, το έγγραφο αυτό αντικαθιστούσε το παράρτημα 9 του φακέλου υποψηφιότητας και έπρεπε να θεωρηθεί επαρκές από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.
- 5 Με έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994, η Επιτροπή απάντησε στον προσφεύγοντα τα εξής:

«Με λύπη μας σας επιστρέφουμε και πάλι τον φάκελο υποψηφιότητάς σας για τη λήψη υποτροφίας. Σας επιστούμε την προσοχή στο γεγονός ότι δεν είσθε πολίτης τρίτης χώρας, αλλά πολίτης δύο κρατών μελών της Κοινότητας. Κατά συνέπεια, σας παρακαλούμε να αντιληφθείτε ότι, ενόψει των κριτηρίων ιθαγένειας που εφαρμόζουμε, έχετε διπλή ιθαγένεια, βρετανική και ελληνική, και δεν πληρούτε τις απαιτούμενες προϋποθέσεις ούτε για το Ηνωμένο Βασίλειο ούτε για την Ελλάδα.»

(«I regret to send you back once more your application for a grant. May I emphasize that you are not citizen of a third country but a citizen from two EC countries.

Therefore, please understand that with regards to our nationality criteria of eligibility, you have a double British and Greek nationality and that you are not eligible either for UK or Greece».)

- 6 Στις 6 Ιουνίου 1994, ο προσφεύγων ζήτησε την παροχή του ευεργετήματος πενίας, το οποίο του παρασχέθηκε με διάταξη του Πρωτοδικείου (πρώτο τμήμα) της 14ης Δεκεμβρίου 1994.
- 7 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο προσφεύγων, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 10 Ιανουαρίου 1995, άσκησε την υπό κριση προσφυγή-αγωγή.
- 8 Δεδομένου ότι η καθής δεν κατέθεσε υπόμνημα ανταπαντήσεως, η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 24 Ιουλίου 1995 με την κατάθεση του υπομνήματος απαντήσεως.
- 9 Με απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 1995, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο δεύτερο τμήμα στο οποίο, κατά συνέπεια, ανατέθηκε η υπόθεση.
- 10 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία αφού καλέσει την Επιτροπή να απαντήσει σε γραπτή ερώτηση. Κατά τη συνεδρίαση της 23ης Νοεμβρίου 1995 αγόρευσαν οι πληρεξούσιοι των διαδίκων και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου.

Αιτήματα των διαδίκων

11 Ο προσφεύγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής περί απορρίψεως της υποψηφιότητάς του, ως μη πληρούντος τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, για τη χορήγηση υποτροφίας καταρτίσεως στον τομέα της έρευνας·
- να του επιδικάσει αποζημίωση ύψους 13 900 ECU για το σύνολο των ζημιών που υπέστη.

12 Κατά τη συνεδρίαση της 23ης Νοεμβρίου 1995, ο προσφεύγων δήλωσε ότι παραιτείται από το αίτημα αποζημιώσεως καθόσον αυτό αφορά την υλική ζημία που υπέστη και ότι εμμένει στο αίτημά του μόνον όσον αφορά την ηθική βλάβη που του προξένησε η απόρριψη της υποψηφιότητάς του.

13 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή-αγωγή·
- να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως*Επί του παραδεκτού*

- 14 Κατά την προφορική διαδικασία, η καθής υποστήριξε ότι, στο μέτρο που η θέση της όσον αφορά την υποψηφιότητα του προσφεύγοντος καθορίστηκε με το έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1994, η απόφαση που περιέχεται στο μεταγενέστερο έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994 αποτελεί απλώς επιβεβαιωτική απόφαση, οπότε η προσφυγή-αγωγή, εφόσον ασκήθηκε μετά την παρέλευση της δέμηνης προθεσμίας που προβλέπει συναφώς το άρθρο 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, είναι απαράδεκτη.
- 15 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι ο ισχυρισμός που προβάλλει η Επιτροπή ως προς το παραδεκτό της προσφυγής-αγωγής, το οποίο πρέπει να εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από τον κοινοτικό δικαστή (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Μαΐου 1994, T-465/93, Consorzio gruppo di azione locale «Murgia Messarica» κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. Π-361, σκέψη 24), δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, όπως προκύπτει από το έγγραφο της Επιτροπής της 18ης Μαρτίου 1994 με το οποίο απορρίφθηκε, για πρώτη φορά και με την αναφερόμενη στο έγγραφο αυτό αιτιολογία, η υποψηφιότητα του προσφεύγοντος, η υποψηφιότητα αυτή μπορούσε να υποβληθεί εκ νέου. Συνεπώς, καίτοι με τα έγγραφα της 18ης Μαρτίου και της 26ης Απριλίου 1994 η Επιτροπή αρνήθηκε τη χορήγηση της υποτροφίας που είχε ζητήσει ο προσφεύγων, η αρνητική απόφαση που περιέχεται στο δεύτερο έγγραφο, το οποίο απεστάλη μετά από νέα εξέταση της υποψηφιότητας του προσφεύγοντος και βάσει φακέλου ο οποίος συμπληρώθηκε κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απόφαση επιβεβαιωτική της αρνήσεως που περιέχεται στο έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1994. Κατά συνέπεια, η προσφυγή-αγωγή η οποία βάλλει κατά της αποφάσεως που περιέχεται στο έγγραφο της Επιτροπής της 26ης Απριλίου 1994 πρέπει να θεωρηθεί παραδεκτή.

*Επί της ουσίας***Συνοπτική έκθεση της επιχειρηματολογίας των διαδίκων**

- 16 Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι, μολονότι γεννήθηκε στην Ελλάδα και ζει μόνιμα στη χώρα αυτή, δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια, όπως αποδεικνύεται από το γεγονός ότι είναι κάτοχος «αδείας παραμονής αλλοδαπού», εκδοθείσας από

το ελληνικό Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως, που αποτελεί έγγραφο χορηγούμενο μόνο στους πολίτες τρίτων χωρών. Εξάλλου, δεν έχει ούτε τη βρετανική ιθαγένεια και είναι απλώς «Βρετανός πολίτης μη μητροπολιτικού εδάφους» («British overseas citizen»). Ο προσφεύγων τονίζει ότι, σε κανένα από τα κράτη μέλη, οι «Βρετανοί πολίτες μη μητροπολιτικού εδάφους» δεν θεωρούνται ως κοινοτικοί υπήκοοι. Επικαλείται συναφώς τη δήλωση στην οποία προέβη η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, σχετικά με την έννοια του όρου Βρετανοί «υπήκοοι», κατά την υπογραφή της Συνθήκης Προσχωρήσεως στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (JO 1972, L 73, σ. 196) και η οποία αντικαταστάθηκε μεταγενέστερα από νέα σχετική δήλωση (ΕΕ 1983, C 23, σ. 1)· από τη δήλωση αυτή προκύπτει ότι δεν είναι Βρετανοί υπήκοοι τα πρόσωπα που δεν έχουν δικαίωμα διαμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο προσφεύγων επικαλείται επίσης τον σχετικό βρετανικό νόμο (άρθρο 3, παράγραφος 1, του Immigration Act 1971), ο οποίος προβλέπει ότι τα πρόσωπα τα οποία δεν είναι Βρετανοί υπήκοοι δεν έχουν δικαίωμα διαμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο. Τέλος, ο προσφεύγων προσκομίζει αντίγραφο του διαβατηρίου του, στο οποίο αναφέρεται ότι οι Βρετανοί πολίτες μη μητροπολιτικού εδάφους, αντίθετα προς τους Βρετανούς υπηκόους, δεν έχουν δικαίωμα διαμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο.

- 17 Ο προσφεύγων υποστηρίζει, ως εκ τούτου, ότι η Επιτροπή ανακριβώς ανέφερε, στο έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994, ότι ο ίδιος έχει διπλή ιθαγένεια, ελληνική και βρετανική. Συνεπώς, πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις ιθαγενείας και κινητικότητας τις οποίες προβλέπει το άρθρο 3 των διατάξεων που διέπουν τη χορήγηση υποτροφιών καταρτίσεως στον τομέα της έρευνας, δεδομένου ότι δεν έχει μεν την ιθαγένεια κράτους μέλους, διαμένει όμως στην Ελλάδα και ζητεί να μεταβεί στο Ηνωμένο Βασίλειο προκειμένου να ασχοληθεί με έρευνα στον τομέα της ιατρικής, χωρίς να έχει ποτέ ασκήσει τη συνήθη δραστηριότητά του στην τελευταία αυτή χώρα.
- 18 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι πράγματι ο προσφεύγων δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια, όπως η ίδια είχε εσφαλμένως υποστηρίξει με το έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994. Κατά τη συνεδρίαση της 23ης Νοεμβρίου 1995, η Επιτροπή αναγνώρισε επίσης ότι ο προσφεύγων δεν έχει ούτε την ιθαγένεια του Ηνωμένου Βασιλείου (της χώρας υποδοχής), αντίθετα προς όσα αναφέρονταν στο έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994 και ότι, κατά συνέπεια, ο προσφεύγων πληρούσε τις προϋποθέσεις ιθαγενείας και κινητικότητας που προβλέπονται από το άρθρο 3, στοιχείο α', των Γενικών Όρων για τη χορήγηση υποτροφιών καταρτίσεως στον τομέα της έρευνας.

- 19 Ωστόσο, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απόρριψη της υποψηφιότητας του προσφεύγοντος δεν οφείλεται μόνο στο γεγονός ότι δεν πληρούσε τις δύο αυτές προϋποθέσεις. Η καθής εξηγεί ότι οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν απλώς το παραδεκτό της αιτήσεως χορηγήσεως υποτροφίας και ότι, αφού διαπιστωθεί ότι η αίτηση είναι παραδεκτή, τόσο ο υποψήφιος όσο και ο φορέας υποδοχής, δηλαδή ο φορέας στο πλαίσιο του οποίου ο υποψήφιος προτίθεται να πραγματοποιήσει το ερευνητικό του σχέδιο, και το ίδιο το ερευνητικό σχέδιο υποβάλλονται σε προκαταρκτική αξιολόγηση και, επομένως, κάθε υποψηφιότητα, υποβάλλεται σε τριπλή αξιολόγηση προκειμένου να χορηγηθεί τελικά υποτροφία.
- 20 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι στην υπό κρίση περίπτωση, όπως επισήμανε στον προσφεύγοντα με το έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1994, έλειπαν διάφορα έγγραφα αξιολόγησής της υποψηφιότητάς του, τα οποία έπρεπε να είχαν παρασχεθεί από τον φορέα υποδοχής και περιληφθεί στα παραρτήματα 6 και 9 του φακέλου υποψηφιότητας. Ειδικότερα, ο προσφεύγων, αφενός, δεν προσκόμισε καμία απόδειξη περί του ότι ο φορέας υποδοχής τον είχε δεχθεί ως ερευνητή και, αφετέρου, είχε σημειώσει επί των εν λόγω παραρτημάτων τη μνεία «not applicable», από την οποία προέκυπτε, κατά την Επιτροπή, ότι το σχέδιό του ήταν στην πραγματικότητα πρόγραμμα μαθημάτων και όχι ερευνητικό σχέδιο εγκεκριμένο από τον φορέα υποδοχής, οπότε θα δικαιολογούσε τη χορήγηση της αιτηθείσας υποτροφίας.
- 21 Ο προσφεύγων, με το υπόμνημα απαντήσεως, υποστηρίζει ότι, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, από το έγγραφο της καθής της 26ης Απριλίου 1994 προκύπτει ότι η υποψηφιότητά του απορρίφθηκε με τη μοναδική αιτιολογία ότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις ιθαγενείας και κινητικότητας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 22 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι η επίδικη άρνηση της Επιτροπής να χορηγήσει στον προσφεύγοντα την αιτηθείσα υποτροφία, όπως αυτή προκύπτει από την απόφαση που περιέχεται στο έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994, στηρίζεται στον μοναδικό λόγο ότι ο προσφεύγων δεν ήταν υπήκοος τρίτης χώρας, αλλά υπήκοος δύο κρατών μελών, και δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις ιθαγενείας που απαιτούνταν για να του χορηγηθεί υποτροφία τόσο για το Ηνωμένο Βασίλειο όσο και για την Ελλάδα.

- 23 Ως προς το αν ο προσφεύγων είχε την ελληνική ιθαγένεια, όπως υποστήριξε η Επιτροπή με το έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων είχε αποστείλει στην Επιτροπή, ως συνημμένο της από 7 Απριλίου 1994 επιστολής του, αντίγραφο της άδειας παραμονής του στην Ελλάδα, ισχύουσας για ένα έτος και φέρουσας, κατά τρόπο σαφή και εμφανή, τη μνεία «άδεια παραμονής αλλοδαπού» διατυπωμένη σε δύο κοινοτικές γλώσσες, την ελληνική και την αγγλική («ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ — ALIEN'S RESIDENCE PERMIT»). Κατά συνέπεια, οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν μπορούσαν βασίμως να υποστηρίξουν ότι ο προσφεύγων είχε την ελληνική ιθαγένεια εφόσον ο τίτλος παραμονής του στην Ελλάδα ήταν η άδεια παραμονής αλλοδαπού. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται από την ίδια την Επιτροπή, η οποία, με το υπόμνημα αντικρούσεως, αναγνώρισε ότι το έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994 περιείχε σφάλμα όσον αφορά την ιθαγένεια του προσφεύγοντος και ότι ο προσφεύγων δεν ήταν, στην πραγματικότητα, Έλληνας υπήκοος.
- 24 Ως προς το αν ο προσφεύγων ήταν Βρετανός υπήκοος και, συνεπώς, υπήκοος της χώρας υποδοχής, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι το άρθρο 4 της οδηγίας 68/360/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των εργαζομένων των κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 43), ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν το δικαίωμα διαμονής στην επικράτειά τους στα αναφερόμενα στο άρθρο 1 πρόσωπα τα οποία είναι σε θέση να προσκομίσουν τα έγγραφα που απαριθμούνται στην παράγραφο 3.

2. Το δικαίωμα διαμονής βεβαιώνεται με έγγραφο το οποίο καλείται “άδεια διαμονής υπηκόου κράτους μέλους της ΕΟΚ”. Το έγγραφο αυτό πρέπει να περιέχει μνεία ότι εξεδόθη κατ’ εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και των διατάξεων που θεσπίστησαν από τα κράτη μέλη κατ’ εφαρμογή της παρούσης οδηγίας. Το κείμενο της μνείας αυτής ευρίσκεται σε παράρτημα της παρούσης οδηγίας.»

- 25 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί περαιτέρω ότι, όπως ήδη έχει διαπιστωθεί (βλ. ανωτέρω σκέψη 23), ο προσφεύγων δεν ήταν κάτοχος, στην Ελλάδα, «αδείας διαμονής υπηκόου κράτους μέλους της ΕΟΚ», αλλά «αδείας παραμονής αλλοδαπού», εκδοθείσας από το ελληνικό Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως, ισχύουσας για ένα έτος και φέρουσας, κατά τρόπο σαφή και εμφανή, την ένδειξη «άδεια παραμονής αλλοδαπού» στα ελληνικά και στα αγγλικά («ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ — ALIEN'S RESIDENCE PERMIT»). Όμως, αν ο προσφεύγων μπορούσε να θεωρηθεί Βρετανός υπήκοος από πλευράς εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, θα δικαιούταν, σύμφωνα με τις προμνησθείσες διατάξεις της οδηγίας 68/360, όχι άδεια παραμονής, ισχύουσα για ένα έτος, αλλά «άδεια διαμονής υπηκόου κράτους μέλους της ΕΟΚ», ισχύουσα για πέντε έτη και αυτομάτως ανανεώσιμη.
- 26 Πρέπει να προστεθεί συναφώς ότι η προαναφερθείσα άδεια παραμονής του προσφεύγοντος φέρει μεν τη μνεία «Υπηκοότητα: βρετανική», η ίδια ωστόσο άδεια φέρει επίσης τη μνεία «Εθνική καταγωγή: μελιταία» (δηλαδή ο προσφεύγων κατάγεται από τη Μάλτα), πράγμα το οποίο εξηγεί τον λόγο για τον οποίο οι ελληνικές αρχές δεν χορήγησαν στον προσφεύγοντα «άδεια διαμονής κοινοτικού υπηκόου» αλλά άδεια παραμονής αλλοδαπού.
- 27 Εξάλλου, ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι, όπως εξήγησε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως, οι υπηρεσίες της θεώρησαν ότι η μνεία «μελιταία», την οποία φέρει η άδεια παραμονής του προσφεύγοντος στην Ελλάδα, αναφερόταν στον τόπο γεννήσεώς του στην Ελλάδα, πράγμα το οποίο τις οδήγησε στο συμπέρασμα ότι ο προσφεύγων είχε και την ελληνική ιθαγένεια, ωστόσο οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν μπορούσαν βασίμως να συναγάγουν ότι ο προσφεύγων μπορούσε συγχρόνως να έχει την ελληνική ιθαγένεια και να είναι κάτοχος αδείας παραμονής αλλοδαπού στην Ελλάδα.
- 28 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε, επίσης, να ισχυριστεί ότι οι ελληνικές αρχές, χορηγώντας στον προσφεύγοντα άδεια παραμονής υπηκόου τρίτου κράτους, είχαν οι ίδιες υποπέσει σε σφάλμα μη λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ο προσφεύγων μπορούσε να έχει τη βρετανική ιθαγένεια ενώ ήταν «Βρετανός πολίτης μη μητροπολιτικού εδάφους». Πράγματι, ο προσφεύγων είχε τονίσει, με την επιστολή της 7ης Απριλίου 1994, ότι

δεν ήταν Βρετανός υπήκοος αλλά «Βρετανός πολίτης μη μητροπολιτικού εδάφους». Όμως, η δήλωση στην οποία προέβη το Ηνωμένο Βασίλειο, κατά την προσχώρησή του στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, σχετικά με την έννοια του όρου «υπήκοοι», όπως αυτή έχει αντικατασταθεί από νέα δήλωση κατόπιν της ενάρξεως της ισχύος του νόμου του 1981 περί βρετανικής ιθαγενείας (βλ. ανωτέρω σκέψη 16), δήλωση την οποία επικαλέστηκε ο προσφεύγων με την επιστολή του προς την Επιτροπή, έχει την εξής διατύπωση:

«Όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, οι όροι “υπήκοοι”, “υπήκοοι των κρατών μελών” ή “υπήκοοι των κρατών μελών και των υπερπόντιων χωρών και εδαφών”, όπου χρησιμοποιούνται στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας ή στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα ή σε οποιαδήποτε κοινοτική πράξη που απορρέει από τις Συνθήκες αυτές, νοούνται ως αναφερόμενοι σε:

α) Βρετανούς πολίτες·

β) πρόσωπα τα οποία είναι Βρετανοί υπήκοοι δυνάμει του νόμου του 1981 σχετικά με τη βρετανική ιθαγένεια και έχουν δικαίωμα διαμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο, και ως εκ τούτου απαλλάσσονται από τον έλεγχο κατάστασης αλλοδαπών του Ηνωμένου Βασιλείου·

γ) πολίτες των εξαρτημένων βρετανικών εδαφών, οι οποίοι αποκτούν την ιδιότητα του πολίτη εξαιτίας ενός δεσμού τους με το Γιβραλτάρ.»

²⁹ Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι ο προσφεύγων δεν μπορούσε να θεωρηθεί από τις υπηρεσίες της Επιτροπής ως Βρετανός υπήκοος από πλευράς εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Συγκεκριμένα, ο προσφεύγων, όπως ο ίδιος απέδειξε ενώπιον του Πρωτοδικείου προσκομίζοντας το διαβατήριό του, δεν εμπίπτει ούτε στην περίπτωση του στοιχείου β' ούτε στις περιπτώσεις των στοιχείων α' και γ' της προμνησθείσας δηλώσεως του Ηνωμένου Βασιλείου.

- 30 Το Πρωτοδικείο λαμβάνει, τέλος, συναφώς υπόψη του ότι, κατά την προφορική διαδικασία, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι ο προσφεύγων δεν είχε, στην πραγματικότητα, τη βρετανική ιθαγένεια από πλευράς εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και ότι, κατά συνέπεια, πληρούσε τις προϋποθέσεις ιθαγενείας και κινητικότητας που ίσχυαν για τις υποτροφίες καταρτίσεως στον τομέα της έρευνας, στο καθεστώς των οποίων είχε ζητήσει να υπαχθεί.
- 31 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι εσφαλμένη και, συνεπώς, η απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.
- 32 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η Επιτροπή, τόσο με το υπόμνημα αντικρούσεως όσο και κατά την προφορική διαδικασία, υποστήριξε ότι η υποψηφιότητα του προσφεύγοντος δεν απορρίφθηκε αποκλειστικά και μόνο λόγω της ιθαγενείας του, αλλά και για άλλους λόγους οι οποίοι εκτίθενται στο έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1994, με το οποίο γνωστοποίησε στον προσφεύγοντα ότι έλειπαν ορισμένα έγγραφα τα οποία έπρεπε να περιέχουν αξιολογικές κρίσεις εκ μέρους του φορέα υποδοχής και να επισυνάπτονται στον φάκελο, καθώς και ότι το γεγονός ότι ο προσφεύγων είχε επιθέσει στα έγγραφα αυτά τη μνεία «not applicable» υponούσε ότι το προτεινόμενο για την επίδικη υποτροφία σχέδιο ήταν, στην πραγματικότητα, πρόγραμμα μαθημάτων και όχι ερευνητικό σχέδιο.
- 33 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι, παρά τους ισχυρισμούς της Επιτροπής ότι ο προσφεύγων δεν είχε επισυνάψει στην αίτηση χορηγήσεως υποτροφίας ορισμένα απαραίτητα έγγραφα προκειμένου να αποδείξει ότι πληρούσε τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη λήψη της αιτηθείσας υποτροφίας, από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων επισύναψε στην από 7 Απριλίου 1994 επιστολή του έγγραφο προερχόμενο από τον φορέα υποδοχής («Royal Postgraduate Medical School»), το οποίο, όπως ανέφερε στην εν λόγω επιστολή, έπρεπε να θεωρηθεί επαρκές.
- 34 Όμως, με έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994, η Επιτροπή, χωρίς να επαναλάβει τις διαπιστώσεις που περιείχονταν στο προηγούμενό της έγγραφο της 18ης Μαρτίου 1994, με το οποίο επισήμανε στον προσφεύγοντα την παράλειψή του να επισυνάψει στην αίτηση υποψηφιότητάς του ορισμένα απαραίτητα

έγγραφα, επέστρεψε στον προσφεύγοντα την αίτηση υποψηφιότητας υποστηρίζοντας, εκ νέου, ότι δεν ήταν υπήκοος τρίτης χώρας αλλά υπήκοος δύο κρατών μελών και ότι, για τον λόγο αυτόν, δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση υποτροφίας ούτε για την Ελλάδα ούτε για το Ηνωμένο Βασίλειο.

- 35 Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση του προσφεύγοντος με μόνη αιτιολογία ότι ο προσφεύγων δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις ιθαγενείας και κινητικότητας και όχι για τους λόγους τους οποίους η Επιτροπή επικαλέστηκε, για πρώτη φορά, με το υπόμνημα αντικρούσεως (βλ. ανωτέρω σκέψεις 18 και 19).
- 36 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί βασίμως προς στήριξη της προσβαλλομένης αποφάσεως αιτιολογία που δεν περιέχεται στην απόφαση αυτή και την οποία εξέθεσε για πρώτη φορά μετά την άσκηση της προσφυγής, δεδομένου ότι βάσει της περιεχομένης στην προσβαλλόμενη απόφαση αιτιολογίας και μόνο μπορούσε ο προσφεύγων να εκτιμήσει το βάσιμο της απορρίψεως της υποψηφιότητάς του και το σκόπιμο της ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Πρωτοδικείου (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Φεβρουαρίου 1990, C-343/87, Culin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-225, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Φεβρουαρίου 1992, T-52/90, Volger κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1992, σ. II-121).
- 37 Τέλος, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν μπορεί, επίσης, να υποστηρίξει βασίμως ότι ο προσφεύγων δεν έχει κανένα έννομο συμφέρον προς ακύρωση της αποφάσεως, δεδομένου ότι δεν πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις προκειμένου να του χορηγηθεί η επιδίκη υποτροφία, οπότε, ακόμα και εξαλειφθεί η πλάνη στην οποία υπέπεσε όσον αφορά την ιθαγένειά του, η καθής θα είναι υποχρεωμένη να λάβει αυτομάτως απόφαση απορρίπτουσα την αίτησή του (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Οκτωβρίου 1975, 90/74, Deboeck κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 343, της 10ης Ιουλίου 1980, 30/78, Distillers Company κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 465, και του Πρωτοδικείου της 9ης Οκτωβρίου 1992, T-50/91, De Persio κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2365, σκέψη 24).
- 38 Πράγματι, η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι αποκλείεται, ιδίως λόγω ενδεχομένης παρελεύσεως της σχετικής προθεσμίας, να μπορεί, στην περίπτωση που θα έκρινε ότι τα έγγραφα που ο προσφεύγων επισύναψε

στην από 7 Απριλίου 1994 επιστολή του δεν είναι ικανά να τακτοποιήσουν τις ελλείψεις του φακέλου υποψηφιότητας, να καλέσει τον προσφεύγοντα, μετά από ενδελεχή εξέταση του φακέλου και όπως, εξάλλου, όντως έπραξε με το από 18 Μαρτίου 1994 έγγραφό της, να προσκομίσει τα κατάλληλα έγγραφα.

- 39 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή, θεωρώντας ότι ο προσφεύγων δεν πληρούσε, λόγω της ιθαγενείας του, τις απαιτούμενες προϋποθέσεις προκειμένου να του χορηγηθεί υποτροφία έρευνας, αιτιολόγησε εσφαλμένως την προσβαλλόμενη απόφαση της 26ης Απριλίου 1994, η οποία, κατά συνέπεια, πρέπει να ακυρωθεί.

Επί του αιτήματος επιδικάσεως αποζημιώσεως

Επί της ουσίας

Συνοπτική έκθεση της επιχειρηματολογίας των διαδίκων

- 40 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι υπέστη σημαντική ζημία από το γεγονός ότι, εξ αιτίας της πλάνης της Επιτροπής όσον αφορά την ιθαγένειά του, απώλεσε μια μοναδική ευκαιρία να συνεχίσει τις σπουδές και τις έρευνές του στο Ηνωμένο Βασίλειο. Προσθέτει ότι, όπως προκύπτει από το έγγραφο της Επιτροπής της 26ης Απριλίου 1994 [«Με λύπη μας σας επιστρέφουμε και πάλι τον φάκελο υποψηφιότητάς σας (...）」], είχε καταβάλει επανειλημμένες προσπάθειες στο παρελθόν για να υποβάλει την υποψηφιότητά του, χάνοντας έτσι πολύτιμο χρόνο για τις σπουδές και τη σταδιοδρομία του. Ο προσφεύγων εκτιμά τη ζημία αυτή σε 10 400 ECU. Εξάλλου, ο προσφεύγων διατείνεται ότι υπέστη σοβαρή ηθική βλάβη, η οποία θα πρέπει να εκτιμηθεί σε 3 500 ECU. Ωστόσο, κατά την προφορική διαδικασία, ο προσφεύγων παραιτήθηκε από το αίτημα αποκαταστάσεως της υλικής ζημίας και περιορίστηκε στο αίτημα ικανοποίησης της ηθικής βλάβης.
- 41 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων προβάλλει ζημία όχι βεβαία αλλά ενδεχόμενη. Η καθής υπογραμμίζει ότι, ακόμα και αν υποτεθεί ότι η υποψη-

φιότητα του προσφεύγοντος πληρούσε τις ουσιαστικές προϋποθέσεις, πράγμα το οποίο, όπως η ίδια υποστήριξε στο πλαίσιο του αιτήματος ακυρώσεως, δεν συμβαίνει εν προκειμένω (βλ. ανωτέρω σκέψεις 18 και 19), η υποψηφιότητα αυτή, για να ευδοκιμήσει τελικά, έπρεπε να υποβληθεί περαιτέρω σε τριπλή αξιολόγηση (βλ. ανωτέρω σκέψη 18). Η Επιτροπή υπογραμμίζει συναφώς ότι, για την περίοδο 1992-1994, υποβλήθηκαν περισσότερες από 6 000 υποψηφιότητες για υποτροφίες καταρτίσεως στον τομέα της έρευνας, από τις οποίες μόνο 1 800 ευδοκίμησαν.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 42 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, η θεμελίωση της ευθύνης της Κοινότητας προϋποθέτει τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων όσον αφορά το παράνομο της συμπεριφοράς που προσάπτεται στα θεσμικά όργανα, το υποστατό της προβαλλομένης ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς και της ζημίας (βλ., ως πλέον πρόσφατες, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 1ης Ιουνίου 1994, C-136/92 P, Επιτροπή κατά Brazzelli Lualdi κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-1981, και του Πρωτοδικείου της 26ης Οκτωβρίου 1995, T-185/94, Geotronics κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2795).
- 43 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, σχετικά με τον ισχυρισμό περί ηθικής βλάβης, συνισταμένης στο ότι ο προσφεύγων απώλεσε την ευκαιρία να συνεχίσει τις σπουδές και τις έρευνές του στο Ηνωμένο Βασίλειο, το υποστατό της βλάβης αυτής προϋποθέτει ότι ο προσφεύγων αποδεικνύει τουλάχιστον ότι η υποψηφιότητά του πληρούσε τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για να ευδοκιμήσει, οπότε μόνον η παράνομη αρνητική απόφαση της Επιτροπής, στο μέτρο που ερείδεται επί εσφαλμένης αιτιολογίας όσον αφορά την ιθαγένειά του, ήταν εκείνη που του στέρησε τη δυνατότητα να ληφθεί υπόψη η υποψηφιότητά του προκειμένου να του χορηγηθεί η αιτηθείσα υποτροφία.
- 44 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι ο προσφεύγων δεν απέδειξε, ούτε στο πλαίσιο της γραπτής διαδικασίας ούτε κατά την προφορική διαδικασία, ότι η υποψηφιότητά του για την αιτηθείσα υποτροφία πληρούσε πράγματι τις απαιτούμενες

ουσιαστικές προϋποθέσεις, οπότε θα είχε βάσιμες ελπίδες ότι τελικά θα ελάμβανε την αιτηθείσα υποτροφία, αν η Επιτροπή δεν είχε υποπέσει σε πλάνη ως προς την ιθαγένειά του. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι το έγγραφο το οποίο επισύναψε στην από 7 Απριλίου 1994 επιστολή του προς απάντηση στο έγγραφο της Επιτροπής της 18ης Μαρτίου 1994 (βλ. ανωτέρω σκέψεις 3 και 4), και το οποίο φέρει τον τίτλο Royal Postgraduate Medical School χωρίς όμως να αναφέρει ονομαστικά τον προσφεύγοντα, δεν παρέχει στο Πρωτοδικείο τη δυνατότητα να εξακριβώσει αν ο προσφεύγων είχε όντως γίνει δεκτός από τον φορέα αυτόν ως ερευνητής σε συγκεκριμένο πρόγραμμα.

45 Υπό τις συνθήκες αυτές, και χωρίς να είναι αναγκαίο ούτε να εξεταστεί το κατά πόσον έλειπαν και άλλα έγγραφα απαραίτητα προς στήριξη της υποψηφιότητας του προσφεύγοντος και κατά πόσον, συνεπώς, ο φάκελος υποψηφιότητάς του δεν είχε δεόντως συμπληρωθεί, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ούτε να εκτιμηθούν οι πιθανότητες του προσφεύγοντος να του χορηγηθεί τελικά η αιτηθείσα υποτροφία, αρκεί η διαπίστωση ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε επαρκείς κατά νόμο αποδείξεις περί του ότι πληρούσε, πέραν των προϋποθέσεων ιθαγενείας και κινητικότητας, τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που απαιτούνταν προκειμένου η υποψηφιότητά του να ληφθεί υπόψη από την Επιτροπή και να γίνει ενδεχομένως δεκτή.

46 Συνεπώς, το αίτημα περί ικανοποίησης της προβαλλομένης ηθικής βλάβης είναι απορριπτό, καθόσον ο προσφεύγων δεν απέδειξε ότι υπέστη πραγματική και βεβαία ζημία, καταδεικνύοντας ότι η υποψηφιότητά του πληρούσε τις απαιτούμενες προϋποθέσεις προκειμένου να ληφθεί υπόψη και να γίνει δεκτή, σε περίπτωση που η Επιτροπή δεν είχε θεμελιώσει την άρνησή της να δεχθεί την αίτηση χορηγήσεως υποτροφίας σε εσφαλμένη αιτιολογία όσον αφορά την ιθαγένειά του [βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Ιουνίου 1965, 9/64, Acciaieria Ferriera di Roma κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 89 (συνοπτική δημοσίευση), της 13ης Ιουλίου 1972, 79/71, Heinemann κατά Επιτροπής, Recueil 1972, σ. 579, σκέψη 9, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Μαΐου 1995, T-478/93, Wafer Zoo κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1479, σκέψη 49].

Επί των δικαστικών εξόδων

- 47 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η Επιτροπή ηττήθηκε κατά τους κύριους ισχυρισμούς της, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής που περιέχεται στο έγγραφο της 26ης Απριλίου 1994.**
- 2) **Απορρίπτει το αίτημα επιδικάσεως αποζημιώσεως.**
- 3) **Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.**

Kirschner

Bellamy

Καλογερόπουλος

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Μαρτίου 1996.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

H. Kirschner